

Türk Çalışma Mevzuatında Ücret Garanti Fonu ve Uygulamaları

Dr.İbrahim GÖRÜCÜ

İnönü Üniversitesi Battalgazi MYO
Öğretim Görevlisi

ÖZET

Bu çalışmada 2003 yılında Türk çalışma mevzuatında yer alan Ücret Garanti Fonu yasal düzenleme ve uygulama açısından değerlendirilmiştir. Fonun, yürürlüğe girdiği tarihten sonra içerdiği eksiklikler yapılan düzenlemelerle giderilmiş olmakla birlikte hala önemli eksiklikler içerdiğini söylemek mümkündür. Ücret Garanti Fonu işçiyi korumaya yönelik önemli bir düzenleme olmakla birlikte çalışma hayatında yeterince tanıtılmamış bir uygulamadır. Yeterince tanıtılması ve ilgili kuruluşların katkılarıyla ekonomik kriz dönemlerinde çalışan kesimin sorunlarını gidermede önemli bir araç olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler : Ücret, Ücret Garanti Fonu, İflas, işçi, işveren

Wage Guarantee Fund and Applications in the Turkish Labor Legislation

ABSTRACT

In this study, the Wage Guarantee Fund that exists in the Turkish Labour Legislation in 2003, has been evaluated in terms of legal regulation and enforcement. The fund, though some of which have been corrected with the regulations after its date of entry, and it still contains significant gaps. the Wage Guarantee Fund is not introduced and made known to public sufficiently although it is an

important regulation to protect workers and their rights. It is thought to be an important tool in troubleshooting and solving the problems of the working population during the economic crisis periods with the contribution of the related organizations and by the introduction of this application sufficiently in the labour life.

Key Words : Wage, Wage Guarantee Fund, bankruptcy, workers (employees), employers

GİRİŞ

2000'li yıllar Türk çalışma hayatını düzenleyen mevzuatta önemli değişimlerin yaşandığı yıllar oldu. Bu döneme ilişkin olarak gelecekte tarihçilerin kaydedeceği bir diğer önemli husus ise, Türk ekonomisinin yaşadığı ağır ekonomik krizler olacaktır. 1980'li yıllardan sonra başlayan ekonomik yapıdaki köklü değişimler ve dünyayla bütünleşen ekonomik yapı; dünya ekonomisinde yaşanan bölgesel ve küresel krizlerden dolayı tahribatlara uğramış; yaşanan ekonomik krizlere siyasal sorunlar da eklenince durum daha da ağır mahiyete bürünmüş; şirket iflasları, artan işsizlik toplumun tüm kesimlerini etkisi altına almıştır.

Yaşanan ekonomik sorunlar toplumun tüm kesimlerini etkilemiş olmasına rağmen bu etkilerin en fazla görüldüğü kesim işçi kesimi olmuştur. Yasal mevzuatta çalışanları korumaya yönelik bazı düzenlemeler olmakla birlikte, bu düzenlemelerin ILO ve AB normlarına uygun bir düzenleme olduğunu söylemek mümkün değildir. 2003 yılında 4857 sayılı Yasa, 33. maddesi ile Türk çalışma mevzuatında eksikliği hissedilen işçi ücretlerini korumaya yönelik bir düzenleme getirerek bu normları yakalama konusunda önemli bir adım atmıştır. Bu yaklaşım 2008 yılında fonun içerisinde yer aldığı İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen bir madde ile dayanak ve içerik açısından değişikliklere uğramıştır. Bu çalışma Ücret Garanti Fonu'nun oluşumunu ve bu oluşum üzerinden geçen 5 yıllık süreç içerisinde neler yapıldığını ve modelin önemli görülen eksikliklerini ortaya koymaya çalışmaktadır.

1. Türkiye'de Ücret Koruma Mevzuatının Gelişimi

Türk çalışma hayatına 2003 yılında kabul edilen 4857 sayılı İş kanunu ile giren ücret garanti fonu yeni bir uygulama olmakla birlikte,

benzer uygulamaları bu yasadan önce de dağınık bir mevzuat içerisinde olsa da görmek mümkündür. Bu nedenle Türkiye'deki işverenin ücretleri ödeme noktasında sıkıntıya düşmesi durumunda işçi ücretlerinin korunmasına yönelik düzenlemeleri 4857 öncesi ve sonrası olmak üzere iki dönem halinde incelemek gerekmektedir.

2. 4857 sayılı Yasa Öncesi Ücreti Korumaya Yönelik Düzenlemeler

Bu dönemde ücretin korunmasına ilişkin en belirgin özellik işçi ücretinin işverenin mal varlığından karşılanmasına yönelik düzenlemelerden oluşmasıdır. Döneme ilişkin yasal düzenlemeler şöyledir:

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu

Bu düzenlemelerden ilki 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunudur. Kanunda ücreti korumaya yönelik düzenlemeler üç farklı aşamada düzenlenmiştir.

- İflas hali

İflas, ticaret mahkemesince iflasına karar verilen bir borçlunun (müflisin) haczedilebilen bütün mallarının cebri icra yoluyla paraya çevrilip, bundan bilinen bütün alacaklılarının tatmin edilmesini amaçlayan toplu bir icra yoludur (Kuru vd.,1985). Tanımdan da anlaşılacağı gibi iflas yoluyla tacirin bütün alacaklılarının tatmin edilmesi amaçlanmaktadır. Fakat alacaklılar arasında yer alan işçilerin alacaklarının diğerlerine göre farklı bir yeri vardır. İşçilerin alacakları öncelikle yapmış oldukları bir işin karşılığıdır ve bu alacakları geçinmeleri için hayati önem taşımaktadır. İşte bu nedenle İİK'nu işçi ücretlerine, işverenin iflası durumunda alacaklılar arasında korunmaya muhtaç alacaklılar arasında yer vermiş ve işçi ücretlerinin bu imtiyazlı hali devamlı olarak işçi lehine önemli değişimler göstermiştir.

İİK 206. maddesi “ Adi ve Rehinli Alacakların Sırası” iflasa tabi gerçek ve tüzel kişilerin (tacir) iflasları durumunda bu kişilerden alacakları bulunan gerçek ve tüzel kişilerin alacaklarını hangi sıra ile alacaklarını düzenlemektedir. Maddeye göre alacaklılar sıralaması şöyledir:

- Bir malın aynından doğan amme alacakları (Gümrük resmi, Bina ve arazi vergisi gibi) (Kuru vd. 1985).

Kamu-İş; C:10, S:4/2009

- Rehinli alacaklar arasında rehinli alacak sahipleri önceliklidir ve bu alacakların karşılanmasından sonra kalan kısım için diğer alacaklılar sıraya girmektedir.

- Adi alacaklar: Rehinli alacakların dışında kalan alacaklar olup, imtiyazlı ve imtiyazsız alacaklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

İmtiyazlı alacaklar: İİK 206. maddesinin (17.07.2003 tarih ve 4949/52.md.ile değişik) "d" fıkrası imtiyazlı alacakları 4 sıra halinde saymaktadır. Ücret alacakları bu sıralamada ilk sırada yer almaktadır. Kanunda yapılan değişiklik ücretlerin korunması konusunda önemli gelişmeler içermektedir. Bu durum Maddenin ilk hali ile değişiklik sonrası hali göz önüne alındığında daha iyi anlaşılmaktadır. İİK 206. maddesi değişiklik öncesi ücretlere ilişkin düzenlemesi:

- İflasın açılmasından bir evvelki sene için hizmetçi ücretleri;

- İflasın açılmasından evvelki altı ay için yazıhanenin memur, katip ve müstahdemleri ile müessesede daimi çalışan memur ve müstahdemlerin ücretleri;

- İflasın açılmasından evvelki üç ay için gündelik veya parça üzerine çalışan fabrika işçileriyle sair işçilerin ücretleri; şeklinde sıralanırken,

2003 yılında yapılan değişiklik sonrasında ise ücretlere ilişkin düzenleme ile sıralama ve içerik önemli ölçüde değiştirilmiştir. Bu düzenlemede ücret alacakları:

- İşçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak etmiş oldukları ihbar ve kıdem tazminatları,

- İşverenlerin, işçiler için yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları,

şeklinde genişletilmiş öncelik konusunda daha iyi duruma getirilmiştir.

Madde metninden de anlaşılacağı gibi ücretlerin korunması konusunda son değişiklik ile sadece ücretlerin korunmasıyla

yetinilmemiş, aynı zamanda ihbar ve kıdem tazminatları ile daha önce 2. sırada yer alan sigorta primleri, yardım sandıklarına olan borçları gibi işçinin ücret dışı hakları ilk sıraya alınmıştır. Ayrıca daha önce ücret alacaklarının önünde yer alan özel kanunlar ile imtiyazlı alacak statüsünde olan alacaklar ise (Alpar, 2002) yerinde bir düzenleme ile 3. sıraya alınmıştır.

Bununla birlikte İİK'nu ücretin korunmasına yönelik bu düzenlemeleri iflasın açılmasından önceki ücretlere yöneliktir. İşçi ücretleri konusunda önemli bir konu ise iflas masasının açılmasından sonraki durumdur. İş sözleşmesinin devam ettiği esnada iflas masasının açılması durumunda işçi ücretlerinin ödenmesi konusunda muhatap, işveren değil iflas masası olacağından bu durumdaki işçinin ücreti rehinli alacaklardan da öncelikli olmakta ve masa giderleri içerisinde ödenmektedir (Kuru vd.,1985). Bu durumda işçinin ücretinin korunmasında iflasın açılmasından önceki alacaklarının iflasın açılmasından sonraki alacaklarından sonra gelmesi işçi açısından ciddi olumsuzluklar yaratmaktadır. Çünkü İİK'nun 248. maddesi uyarınca iflas masası alacakları öncelikli alacaklardan olup masanın giderleri öncelikle ödenmesi gereken alacaktır.

- İcra durumunda ücretlerin korunması (İİK. Md.140)

Borçların ödenmesi amacıyla yapılan haczedilen malların satılması icra takibinin son aşamasıdır. Bu aşamada satılan mallardan elde edilen gelirin tüm alacaklıların alacaklarına yetmemesi durumunda İcra dairesince İİK'nun 140-142. maddelerinde düzenlenen sıra cetveli yapar. Sıra cetveli İİK'nun 206. maddesinde belirtilen sıralamaya göre yapılır ve imtiyazlı alacaklılar alacaklarını tam olarak aldıktan sonra diğer alacaklılara ödemeleri yapılır (Kuru vd. 1985). 206. maddede yapılan son düzenleme ile ücret alacakları imtiyazlı alacaklardan (rehinli alacaklar ve masa alacaklarından sonra) ilk sırada olan alacak olması nedeniyle öncelikli alacak olarak kabul edilmektedir.

- Konkordato ve İflasın Ertelenmesi Durumunda Ücretin korunması (İİK.Md.285-309)

a- Konkordato Durumunda Ücretin Korunması

İİK'nun 285-309. maddelerinde düzenlenen konkordato müessesesi dürüst borçluları koruma amacını güden ve borçlu ile alacaklıların 2/3 çoğunluğu arasında yapılan bir anlaşma ile hüküm ifade eden cebri bir anlaşmadır. Bu anlaşmanın ücretler açısından

ayrıcalığı bulunmamaktadır. İİK'nun 206. maddesinde sayılan imtiyazlı alacak sahipleri konkordato anlaşmasıyla bağlı değildirler ve alacaklarını tam olarak alma hakkına sahiptirler.

b- İflasın Ertelenmesi Durumunda Ücretin Korunması:

İİK'nuna 2004 yılında yapılan bir düzenleme ile girmesine rağmen daha önce Türk Ticaret Kanununun 324. maddesinde düzenlenen "İflas Erteleme" müessesesi, temelde şirketlerin iflas etmelerinden çok yaşatılmalarını sağlamaya yönelik bir düzenlemedir. Bu düzenleme ile şirketin ya da kooperatifin durumunun düzeltilmesini sağlayacak bir yapılanmanın mümkün olduğunun bildirilmesi ve mahkemece kabul edilmesi durumunda, şirketin devamını sağlamak amacıyla alacaklıların belirlenen süre içerisinde yasal takiple almalarını önlemeyi amaçlamaktadır.

İflasın ertelenmesi durumunda ücretlerin korunması yönünde aksi bir uygulama kabul edilmiştir. Bu uygulama İİK'nun 206. maddesinde imtiyazlı alacaklılardan sayılan ücretlilerin alacakları için icra takibinde bulunmalarına olanak tanımaya devam etmektedir (4949 SK./md.50). Bu durum her ne kadar işçiyi korumaya yönelik bir uygulama gibi görünse de özellikle işçi alacaklarının yüksek olduğu şirketlerin ayakta kalmalarına engel olacağından uygulamadan beklenen amacı gerçekleştirmeye yetmeyeceği açıktır (Atalay, 2003).

2.2. 94 Sayılı Bir Amme Makamı Tarafından Yapılan Mukavelelere Konulacak Çalışma Şartlarına Müteallik Sözleşme:

ILO tarafından 1949 yılında kabul edilen ve Türkiye tarafından 1960 yılında 161 sayılı yasa ile kabul edilen 94 sayılı "Bir Amme Makamı Tarafından Yapılan Mukavelelere Konulacak Çalışma Şartlarına Müteallik Sözleşme" hükümleri iç hukuka yansıtılmış ve işçiyi korumaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu konudaki ilk düzenleme Mülga 931 sayılı İş kanunu ve 1475 sayılı İş kanununun 29. maddesinde yer almıştır (Usta, 1998).

1475 sayılı İş Kanununda yer alan düzenleme iş kanunu kapsamına giren bütün işçileri korumaya yönelik bir düzenleme değildir. Yasa kapsamında ücret alacağı koruma altına alınan işçiler sadece yasanın 29. maddesinin birinci fıkrası "Genel ve katma bütçeli dairelerle mahalli idareler veya kamu iktisadi teşebbüsleri yahut özel kanuna veya özel kanunla verilmiş yetkiye dayanılarak kurulan banka

ve kuruluşlar ..." şeklinde sayıldıktan sonra bu kuruluşların müteahhit aracılığı ile iş yaptırılmaları durumunda bu müteahhitlere hak edişlerine ilişkin ödeme yapmadan önce hak ediş yapılacağına işçilerin göreceği bir yere ilan etmelerini ve müteahhit veya taşeronun ödenmemiş işçi ücreti olup olmadığını kontrol etme ve varsa bu kişilerin ücretlerinin istenecek bordrolar kontrol edildikten sonra ödenmesini sağlamaları şeklinde ifade edilmektedir.

Söz konusu madde ile işçi ücretlerine sağlanan güvence işçi ücretlerinin üç aylık kısmı ile sınırlandırılmıştır(1475. md.29/ikinci fıkra).

Yine Mülga 1475 sayılı yasanın 29/üçüncü fıkra fıkrası uyarınca Kamu kurumlarındaki alacakları üzerindeki devir ve el değiştirme ile haciz işlemlerinin işçilerin ücret alacaklarından arta kalan kısım için geçerli olacağı hükmünü getirerek kamuya iş yapan gerçek ve tüzel kişilerin yanında çalışan işçilerin tüm alacaklarını (üç aylık süre için) garanti altına almaktadır. 29. maddenin "dördüncü fıkra" fıkrası ise işçi alacakları için bir başka koruma yöntemi getirmektedir. Bu yöntemde üçüncü kişilere yönelik borçlarından dolayı işyerine yönelik icra kararının alındığı tarihten önceki üç aylık dönemde ücret alacaklarını karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra hüküm ifade edeceği şeklinde düzenleme getirerek üçüncü şahıslarında icra kararlarına karşı işçiyi kısmi de olsa koruma altına aldığı görülmektedir.

95 Sayılı Ücretin Korunması Hakkında Sözleşme

ILO tarafından 08 Haziran 1949 tarihinde kabul edilen sözleşme Türkiye tarafından 24.Eylül 1960 tarihinde 109 sayılı Kanun ile kabul edilerek ulusal mevzuata dahil edilmiştir.

Şirketin iflası durumunda işçinin ücretini korumaya yönelik hükümleri Sözleşmenin 11. maddesinde şu şekilde yer almaktadır.

Madde 11:

1. Bir müessesenin iflası veya mahkeme kararıyla tasfiyesi halinde bu müessesede çalışan işçiler, gerek iflasa veya mahkeme kararıyla tasfiyeye takaddüm edip milli mevzuatla tayin edilen müddet zarfında geçen bazı hizmetleri dolayısıyla kendilerine borçlanılan ve gerekse milli mevzuatla tayin edilen miktarı geçmeyen ücretler için, imtiyazlı alacaklı mevkiini işgal edeceklerdir.

2. İmtiyazlı bir alacak teşkil eden ücret, alelâde alacaklıların hisselerini almalarından evvel, tam olarak ödenecektir.

3. İmtiyazlı bir alacak teşkil eden ücretin, diğer imtiyazlı alacaklara nazaran rüçhan sırası, milli mevzuatla tayin edilecektir.

Sözleşmenin bu maddesi ulusal mevzuatımızda İcra ve İflas kanunu ile zaten bulunmaktaydı. Bu durum sadece söz konusu kanunda çeşitli tarihlerde yapılan değişiklikler ile öncelik sırasında değişiklikler yapılmak suretiyle sözleşme hükümlerine daha uygun hale getirilmiştir.

3. 4857 sayılı Yasa Sonrası Ücret Garanti Fonu Uygulaması

4857 sayılı yasa ücretin korunması konusunda önemli değişik ve yenilikler getiren bir düzenleme olmuştur. Daha önce dağınık şekilde ve ücret alacağını işverenin mal varlığından değişik düzeylerdeki imtiyazlı alacak şeklinde garanti altına almayı amaçlayan düzenlemelerine ek olarak devlet güvencesi getirmiştir.

Bu düzenleme ilk şekliyle 4857 sayılı İş kanununun mülga 33. maddesinin 1. fıkrasında “İşverenin konkordato ilan etmesi, işveren için aciz vesikası alınması veya iflası nedenleri ile işverenin ödeme güçlüğüne düştüğü hallerde geçerli olmak üzere, işçilerin iş ilişkisinden kaynaklanan son üç aylık ücret alacaklarını karşılamak amacı ile İşsizlik Sigortası Fonu kapsamında ayrı bir Ücret Garanti Fonu oluşturulur.”

Ücret Garanti Fonu, işverenlerce işsizlik sigortası primi olarak yapılan ödemelerin yıllık toplamının yüzde biridir. Ücret Garanti Fonu'nun oluşumu ve uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” demek suretiyle Türk çalışma hayatına ücreti korumaya yönelik açık bir hüküm getirmiştir. Fakat bu madde 5763 sayılı Kanununun 38. maddesinin “a” fıkrası ile yürürlükten kaldırılmış ve aynı kanununun 17. maddesi ile 4447 sayılı Kanuna Ek 1. madde olarak eklenerek, uygulama bazı önemli değişiklikler ile bu kanuna aktarılmıştır.

4447 sayılı İşsizlik sigortası Kanununun “işverenin ödeme aczine düşmesi” başlıklı Ek 1. maddesiyle yapılan düzenleme de “Bu Kanuna göre sigortalı sayılan kişileri hizmet akdine tabi olarak çalıştıran işverenin konkordato ilan etmesi, işveren için aciz vesikası alınması, iflası veya iflasın ertelenmesi nedenleri ile işverenin ödeme güçlüğüne

düştüğü hallerde geçerli olmak üzere, işçilerin iş ilişkisinden kaynaklanan üç aylık ödenmeyen ücret alacaklarını karşılamak amacı ile İşsizlik Sigortası Fonu kapsamında ayrı bir Ücret Garanti Fonu oluşturulur. Bu madde kapsamında yapılacak ödemelerde işçinin, işverenin ödeme gücüne düşmesinden önceki son bir yıl içinde aynı işyerinde çalışmış olması koşulu esas alınarak temel ücret üzerinden ödeme yapılır. Bu ödemeler 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78 inci maddesi uyarınca belirlenen kazanç üst sınırını aşamaz.

Ücret Garanti Fonu, işverenlerce işsizlik sigortası primi olarak yapılan ödemelerin yıllık toplamının yüzde biridir. Ücret Garanti Fonunun oluşumu ve uygulanması ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir." demek suretiyle fonun yapısında ve yararlanma koşullarında bazı önemli değişiklikler getirmiştir. Bu değişiklikler;

1. Ücret garanti fonundan yararlanmak için İş kanuna tabi bir işyerinde çalışma koşuluyla birlikte 4447 sayılı Kanuna tabi sigortalı olmak koşulu getirilmiştir.

2. İşçinin son bir yıl içerisinde aynı işyerinde çalışmış olma koşulu getirilmiştir.

3. Ödenecek ücret miktarı, temel ücret olarak belirtilmiş ve bu ücrete bir üst sınır getirilmiştir.

4. Ücret Garanti Fonunun Yönetimi

Fon yönetimi "İşsizlik Sigortası Fonu Kaynaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"¹ çerçevesinde Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulu² tarafından yönetilmektedir.

4.1. Fonun Gelirleri

Yönetmeliğin 6. maddesine göre, Ücret Garanti Fonu gelirleri, işverenlerce işsizlik sigortası primi olarak yapılan ödemelerin işveren payının yıllık toplamının yüzde biri ile bu primlerin değerlendirilmesinden elde edilen kazançlardan oluşur.

Sosyal Sigortalar Kurumunca İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılan işveren payının yüzde biri, Fon adına farklı bir hesapta takip edilir.

¹ 01.09.2004 tarih ve 25570 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir

² Yönetim Kurulunun kimlerden oluşacağı 4904 sayılı İŞKUR Kanununun 6. maddesinin a bendinde sayılmıştır.

Fon, işsizlik sigortası fon kaynaklarının değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar çerçevesinde İşsizlik Sigortası Fonu içerisinde değerlendirilir (Yön/6).

Fon gelirlerinin değerlendirilmesi ve kullanımı İŞKUR Kanununun 6. maddesinin “m-p” fıkraları uyarınca İŞKUR Yönetim kurulunun yetkisindedir.

4.2. Fonun Giderleri

Yönetmeliği 7. maddesine göre, Ücret Garanti Fonunun giderleri, işçilere bu yönetmelik uyarınca yapılan ücret ödemelerinden ve Yönetim Kurulu kararı ile Fon'a ilişkin olarak Kurum tarafından yapılan giderlerden oluşur.

4.3. Ücret Garanti Fonunun Kapsamı

Ücret Garanti Fonunun kapsamı başlangıçta 4857 sayılı İş Kanununun 33. maddesine dayanılarak hazırlanan “Ücret Garanti Fonu Yönetmeliği”nin 2. maddesine göre fon 4857 sayılı İş kanununa tabi işçi ve işverenleri kapsamaktadır. Bu nedenle İş Kanununun 4. maddesinde istisnalar arasında sayılan iş ve işyerlerinde çalışan işçi ve işverenler fon kapsamı dışındadır. Bu durum taraflar arasında yapılacak sözleşmeyle genişletilemez(Şakar, 2008). Fakat bu düzenleme 15.05.2008 tarih ve 5763 S.K/37. maddesi ile yürürlükten kaldırılmış olmasına rağmen uygulamaya esas teşkil eden yönetmelik hala bu maddeyle dayandırılmaya devam etmektedir. Oysa 5763 sayılı Kanunun Ek.1. maddesi Mülga 33. maddenin değiştirilerek İşsizlik Sigortası Kanununa aktarılmış şeklidir. Bu nedenle Ücret Garanti Fonu Yönetmeliğinin “Dayanak” başlıklı 3. maddesinin değiştirilerek 4857 sayılı Kanunun 33. maddesi yerine 4447 sayılı Kanunun Ek.1. maddesinin konulması gerekmektedir.

İşçinin farklı dönemlere ait ücret alacakları (Son bir yılını bu işyerinde çalışarak geçirmiş ve sigorta kapsamında çalışmış olma koşuluyla) için fona müracaat etmesi mümkündür. İş Kanunu kapsamında çalışan işçi adına kesilen sigorta primlerinin işverence ödenmemesi işçinin fona müracaatına engel değildir(Yön.Md.9/c).

Fonun ödemeleri fon gelirleriyle sınırlıdır(Yön.Md.9/b). Bu düzenleme ile fon'a gelirlerinden fazla gider yapmama sınırlaması getirilerek fon'un sosyal güvenlik sisteminde yeni bir kara delik oluşturulmasının önüne geçilmiştir.

4.4. Ücret Garanti Fonunun Amacı

Fon çeşitli nedenlerden dolayı iflas, konkordato veya ödeme aczi içine düşen işverenin bu durumundan dolayı ücretini alamayan işçinin ekonomik olarak sıkıntıya düşmesini önlemek ve en azından son üç aylık ücretini almasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Yani “Ücret Garanti Fonu” işverenin ödeme aczine düştüğü durumlarda, işçinin ücretinden tamamen mahrum kalmasını engellenmeyi amaçlamaktadır (Koç, 2008).

5. ÜCRET GARANTİ FONUNDAN YARARLANMA KOŞULLARI

İşçinin alamadığı son üç aylık ücretini garanti altına almak amacıyla oluşturulan fondan yararlanmak için bazı koşulların yerine gelmesi gerekmektedir. Bu koşullar;

5.1. Genel Koşullar

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun Ek.1. maddesi işçinin ücret alacağına garanti altına alınması için şu koşullardan birinin gerçekleşmesi gerektiğini belirtmektedir.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre Sigortalı sayılma: Kanununun 46. maddesinde belirtilen ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci fıkrası kapsamında olanlardan bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalıları ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde açıklanan sandıklara tabi sigortalılardan hizmet akdine tabi olarak çalışanlar fondan yararlanabilirler.

İşçinin ve iş ilişkisinin İş Kanunu kapsamında olması: İşçinin ve iş ilişkisinin İş Kanununun 4. maddesinin “a-1” bendleri arasında sayılan istisnalar arasında olmaması gerekmektedir. İstisnalar arasında sayılan işlerden doğan ilişkiler ve ücret alacakları fon kapsamında değerlendirilemez. İş ilişkisinin süresi ve şekli fondan yararlanma açısından önemli değildir. İş ilişkisinin devam etmesi ya da sona ermiş olması da fondan yararlanma açısından önem taşımamaktadır.

Ücret alacağının bulunması ve bu alacağın iş ilişkisinden kaynaklanan bir “ücret” alacağı olması:

- **İşverenin Konkordato İlan Etmesi:** İşverenin borçluları ile imzalamış olduğu anlaşma sonucu borcunun belirli bir oranını

belirlenen vadede ödemeyi kabul etmesi sonucunda alacaklılarının alacaklarının tamamını istemeden vazgeçmesi durumudur. Bu durum tüm alacaklıları bağladığından ücret alacakları için yasal takibe başlayan işçileri ve dolayısıyla da ücretlerini de kapsamaktadır. İşverenin konkordato imzalamış olması fona müracaatı sağlayan nedenlerden biridir.

- **İşverenin Aciz Belgesi Alması:** İflas belgesi icra ve iflas işlemleri sonucunda elde edilen gelirden tüm alacaklarını alamayan alacaklıların alamadıkları miktarı göstermek üzere kendilerine verilen bir belge olan aciz belgesi alan işverenin bu durumunu gösteren belge alması işçinin ücret alacağını almak üzere fona müracaatını sağlamaktadır.

- **İşverenin iflas etmesi:** Borçlarını ödemeyen ya da ödemekten vazgeçen borçlu hakkında yasal takip sonucunda mahkeme kararıyla tespit ve ilan edilmesi durumudur. İşçi işverenin iflas etmesi durumu fona müracaatı sağlayan bir diğer koşuldur.

- **İflası istenen işverenin iflas erteleme başvurusunda bulunmuş olması:** Ekonomik nedenlerden dolayı ödeme güçlüğüne düşen işverenin alacaklılar tarafından iflasının istenmesi durumunda, işverenin hazırlamış olduğu yeniden yapılanma ile şirketin durumunun düzeleceği yönündeki isteğinin mahkeme tarafından kabul edilmesi durumunda ücret alacağı olan işçi alamamış olduğu ücretini fondan almak üzere başvurabilmektedir. Bu durumda işçi ücret alacağının imtiyazlı alacak olması ve haciz yoluna gitme hakkı bulunmasına rağmen işini kaybetmemek amacıyla bu yönteme başvurabilir.

5.2. Özel Koşullar

- 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre sigortalı sayılması,

- İşverenin ödeme güçlüğüne düşmeden önceki 1 (bir) yıllık süreden beri aynı işyerinde fiilen çalışıyor olması,

- İşçinin son üç aylık ücretini alamadığını belgelemesi: İşçinin işverenden ücret alacağını yazılı olarak (özellikle son üç ay'a ait ücretini alamadığını) ispat etmesi gerekmektedir.

İşçinin ücretini alamadığını ispat etmek üzere şu belgelerden birine sahip olması gerekmektedir.

- Yönetmelik ekinde bulunan İşçi alacak belgesi (Ek:1)
- İşveren tarafından onaylanmış son üç aylık ücretini alamadığını gösterir bir belge,
- Müracaat

İşçinin fondan yararlanması için gerekli bir diğer koşul ise; işçinin müracaatıdır. Ücret Alacaklarında 1475 sayılı İş Kanununun aksine yer veren 4857 sayılı yasanın 32/7 fıkrası uyarınca 5 yıldır. Yönetmelikte kesin bir süre bulunmamakla birlikte, işçinin işveren tarafından ödenmeyen ücretinin son üç aylık kısmını alabilmek için ücret alacağının doğduğu tarihten itibaren ve işverenin ödeme güçlüğü içerisine düştüğünü gösteren belgelerden biriyle 5 yıl içerisinde fona müracaatı gerekmektedir.

İşçi Ücret alacağını ispat eden belgelerin yanı sıra şu belgelerden biri ile birlikte (yönetmelik 8/a,b,c) bulunduğu yerdeki Türkiye İş Kurumu'na (İŞKUR) müracaat etmesi gerekmektedir. Bu belgeler;

- İİK'nun 143 maddesi uyarınca İcra Dairesinden alınan aciz vesikası veya 105/1.maddesi uyarınca aciz vesikası hükmündeki Haciz Tutanağı,

- İİK'nun 166. maddesi uyarınca İflasın açılmasına dair mahkeme kararının tasdikli sureti veya ilan edildiğini (değişik 09/11/1988 - 3494/30 md) gösteren belge ,

- İİK'nun 288 maddesinde düzenlenen İcra tetkik merciince verilen konkordato mühleti kararının tasdikli sureti veya ilan edildiğini (Değişik madde: 17/07/2003 - 4949 S.K./70. md.) gösteren belge.

6. ÜCRETİN ÖDENMESİ

Fondan yararlanmak üzere gerekli koşulları sağlayan ve istenilen belgelerle birlikte İŞKUR'a ait İl veya Şube Müdürlüğüne (işyerinin bulunduğu yerdeki işyeri) başvuran ilgilinin belgeleri evrak üzerinde kurum tarafından incelenir.

Gerekli koşulları yerine getirdiği belirlenen işçiye en geç 30 gün içerisinde işverenden olan son üç aylık ücreti kurum birimi tarafından ödenir. Ödenecek ücret temel ücret olup, 506 sayılı Sosyal Sigortalar kanununun 78. maddesinde sayılan kazanç üst sınırını aşamaz. 2009 yılının ilk yarısı için kazanç alt sınırı Asgari Ücretin brüt tutarı olan

Kamu-İş; C:10, S:4/2009

(2009 yılı ilk 6 ay'ı için 666,00TL, üst sınırı ise; 4.329.00.TL. (SGK,2009/2 No'lu Genelge) olarak belirlenmiştir. Böylece daha önce yönetmelikte ve kanunda yer almadığı için eleştiri konusu olan ücretin neye göre ödeneceği konusu (ŞAKAR,2008), açıklığa kavuşturulmuştur. Kurum tarafından yapılan ödeme ilgili icra ve iflas müdürlüğü ya da konkordato komiseri ile ücreti ödeme güçlüğü içinde bulunan işverene bildirilir.

7. ÜCRET GARANTİ FONUNUN UYGULAMASI

4857 sayılı İş Kanununun 33. maddesine dayanılarak oluşturulan fon 2003 yılı Ağustos ayından itibaren SSK tarafından tahsil edilerek İşsizlik sigortası fonuna aktarılan primlerden işveren katkısı olarak tahsil edilen gelirin %1'lik kısmından oluşmaktadır. Fon işsizlik sigortası fonu içerisinde değerlendirilmektedir (İŞKUR, 2004).

Tablo 1: Ücret Garanti Fonu Ödemeleri ve Fondan Yararlanan Kişi Sayısı (2004-2009)

	2005		2006		2007		2008		2009 *		TOPLAM	
	Kişi Sayısı	Ödenen Tutar	Kişi Sayısı	Ödenen Tutar	Kişi Sayısı	Ödenen Tutar	Kişi Sayısı	Ödenen Tutar	Kişi Sayısı	Ödenen Tutar	Kişi Sayısı	Ödenen Tutar
OCAK	0		168	246.619	6	7.425	36	34.140	46	52.294	256	340.478
ŞUBAT	3	1.013	184	307.058	74	113.252	61	69.360	19	37.954	341	528.637
MART	8	5.139	26	53.134	657	1.428.935	35	49.884	784	1.288.116	1510	2.825.208
NİSAN	20	135.708	57	137.583	305	472.701	18	24.937			400	770.929
MAYIS	159	321.901	78	125.313	42	50.180	25	54.266			304	551.660
HAZİRAN	10	36.510	44	115.863	44	69.339	12	19.261			110	240.973
TEMMUZ	165	857.091	29	54.662	184	290.835	88	98.560			466	1.301.148
AĞUSTOS	258	471.141	300	286.151	358	473.032	342	389.959			1258	1.620.283
EYLÜL	251	647.450	48	68.515	160	217.358	162	257.881			621	1.191.204
EKİM	254	618.261	87	177.361	245	272.548	34	35.628			620	1.103.798
KASIM	34	79.824	84	92.578	144	205.373	4	3.271			266	381.046
ARALIK	107	109.039	29	46.456	4	3.256	10	35.620			150	194.371
TOPLAM	1.269	3.283.077	1.134	1.711.293	2.223	3.604.234	827	1.072.767	849	1.378.364	6.302	11.049.735

Kaynak: İŞKUR, (2007), İşsizlik Sigortası Basın Bülteni Aralık 2007, Ocak 2009, Şubat 2009, Mart 2009, Nisan 2009 İşsizlik Sigortası Bültenleri

* 2009 Yılı verileri 31 Mart 2009 tarihi itibarıyla.

Fon 2003 yılı Ağustos ayından itibaren gelir toplamasına rağmen ilk ödemeye 2005 yılı Şubat ayında başlamıştır. 2008 yılı

sonu itibariyle fon tarafından 5443 kişiye 9.635.751 TL ödeme yapılmıştır. Fon'un Özellikle tüm dünyayı ağır şekilde etkileyen 2008 yılında toplam 827 kişiye ödeme yaptığı göz önüne alınırsa krizin Türkiye'yi fazla etkilemediği ya da krizden etkilenen ücretlilerin kendilerine tanınan bu haktan yeterince haberdar olmadıkları anlaşılmalıdır. Çünkü 2008 yılının son çeyreğinde Türkiye'de İflas erteleme başvurusunda bulunan şirket sayısı 250'yi bulmuştur (Referans Gazetesi, 03.12.2008). Bu sayının 2007 yılında açılan 723 İflas Erteleme Davası ile 86 Konkordato (www.adli-sicil.gov.tr,2008) göz önüne alındığında çok daha fazla olacağı düşünülmektedir.

Tablo 2: Ücret Garanti Fonu Gelir-Gider Karşılaştırması (2003-2009)

Yıl	Gider (TL)	Ücret Ödemeleri (TL)	Ücret Ödemelerinin Toplam Harcamaya Oran%	Yıl Sonu İtibariyle Fon Toplam Geliri (TL)
2003	0	0	0	3.626,00
2004	0	0	0	14.916,00
2005	3.283.075,27	3.283.077,00	100	25.685.241,36
2006	4.994.369,32	1.711.293,00	34,26	42.821.042,00
2007	8.577.258,20	3.604.234,00	42,02	63.406.997,03
2008	9.650.032,35	1.072.767,00	11,12	95.470.484,87
2009 *	11.029.330,41	1.378.366	0	102.870.531,50
Toplam Gider	26.504.735,14	9.671.371,00	36,49	

Kaynak: İşsizlik Sigortası 2003,2004,2005,2006,2007,2008,2009 Basın Bültenlerinden derlenerek oluşturulmuştur.

* 2009 yılına ait veriler 31.03.2009 tarihi itibariyledir.

Ücret Garanti Fonu oluşturulduğu 2003 yılından 2008 yılı 31 Aralık 2008 tarihine kadar Toplam 26.504.735.14 TL gider yapmıştır. Bu ödemeler incelendiğinde Fonun elde edilen veriler doğrultusunda sadece 2005 yılındaki giderlerinin tamamı ödenmeyen ücretleri karşılamak üzere yapıldığı görülmektedir. Son üç yıl içerisinde ise fon giderleri içerisinde ücret ödemelerinin toplam giderin yarısına dahi ulaşmadığı görülmektedir. Özellikle tüm dünyada ve Türkiye'de kriz yılı olarak gösterilen 2008 yılında toplam giderlerin %11,12'sinin ücret ödemelerine gitmesi oldukça ilginç bir sonuç olarak görülmektedir. Fonun 31.03.2009 tarihi itibariyle toplam varlığı 11.029.3320,41.-TL giderler düşüldükten sonra 102.870.531,50.-TL olarak açıklanmıştır (İSKUR,2009).

Kamu-İş; C:10, S:4/2009

5763 sayılı Kanunla fon kaynaklarının kullanımı konusunda bazı önemli düzenlemeler getirilmiştir. 4447 sayılı kanuna eklenen geçici 6. madde ile:

a) 2008 yılına münhasır olmak üzere, Fonun mevcut nema gelirlerinden 1.300.000.000 YTL'lik kısım Fon tarafından Hazine İç Ödemeler Muhasebe Birimi hesaplarına aktarılır ve genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilir. Kaydedilen bu tutarları, Yüksek Planlama Kurulu kararına istinaden Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki yatırımlara öncelik vermek kaydıyla münhasıran ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik yatırımlarda kullanılmak üzere ilgili idare bütçelerine ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenekler, 2008 yılı yatırım programı ile ilişkilendirilir.

b) 2009-2012 yıllarında Fon tarafından tahsil edilecek nema gelirlerinin dörtte biri, ilgili yıl genel bütçelerinin (B) işaretli cetvelinde bütçe gelir tahmini olarak yer alır. İlgili yıl bütçeleri hazırlanırken Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki yatırımlara öncelik vermek kaydıyla münhasıran bölgesel ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik yatırımların finansmanı için ilgili idare bütçelerine bu gelir tahmini karşılığı kadar ödenek öngörülür. Bu gelirler, Fon tarafından tahsil edilen ayı izleyen ayın 15'ine kadar Hazine İç Ödemeler Muhasebe Birimi hesaplarına aktarılır ve yılı genel bütçesinin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilir.

c) Bu madde kapsamında aktarılacak kaynakla gerçekleştirilecek yatırımlardan elde edilecek getiriler ile varlık satışlarından elde edilecek gelirlerin Yüksek Planlama Kurulunca belirlenecek oranı, kullanılan kaynak tutarını aşmamak kaydıyla Fona aktarılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenir." Hükmü ile fon yönetim kurulu devre dışı bırakılarak fon gelirlerinin hükümet tarafından rahatça kullanılmasının önü açılmıştır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

2003 yılında Türk çalışma hayatında işçiyi korumaya yönelik yasal ve kurumsal düzenlemeler arasına yer alan "Ücret Garanti Fonu" uygulaması Türkiye tarafından henüz onaylanmamış 173 sayılı İLO sözleşmesinin ve AB'nin 80/97 yönergesine yaklaşan bir düzenlemedir. Mevcut düzenleme işçinin korunması konusunda önemli bir

yenilik olmakla birlikte mevcut yapısıyla bazı eksiklikler içermektedir. Bu eksikliklerin giderilmesi durumunda düzenlemenin çalışma hayatına önemli katkılar sağlayacağı açıktır. Bu eksiklikler;

- Fon'un yapmış olduğu ödemeler için işverene rücu edip etmeyeceğinin belli olmaması,

- İşçinin fon'a hangi süre içerisinde başvuracağı,

- Ücret alacağına ilişkin korumanın tüm çalışanlar yerine sadece İş kanunu kapsamındaki işçileri kapsamaması, (Özellikle tarım kesimini geçmişten günümüze sürekli yasal düzenlemelerin dışında tutma uygulamasının devam ettirilmesi),

- Fon gelirlerinin sadece işveren primlerinden oluşması. Oysa bazı AB ülkelerinde fon ya da kurumsal gelirlere devlet katkısı da sağlanarak mali yapı güçlendirilmektedir (Federal Almanya, İrlanda, Yunanistan, İsveç (TİSK, 2003).

- İşçi alacaklarından sadece temel ücretin dahil edilmesi ve Kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, ve diğer ücrete dahil olan alacakların dahil edilmemesi.

- Ücreti korumaya yönelik diğer mevzuatın yeni düzenlemelerle uyumlu hale getirilememesi,

- 5763 sayılı yasa ile fon kaynaklarının ilgili tarafların düşünce ve görüşleri sorulmadan ve fonun oluşturulmasındaki temel amaç gözetilmeden kullanılabilir bir iç kaynak gibi görülmesi fonun geleceği hakkında olumsuz bir hava esmesine neden olmaktadır. Her ne kadar fondan aktarılan kaynakların tekrar fona iade edileceği düzenlemesi getirilmişse de fon kaynaklarının tarafların düşünceleri alınmadan kanun çıkarılarak kullanılması (istihdam sağlama vb. gerekçelerle de olsa) olumsuz bir gelişme olarak değerlendirilmelidir.

Ücret Garanti Fonu Türkiye gibi ekonomik kırılganlığı yüksek bir ülkede ücretlilerin korunması açısından önemli bir düzenlemedir. Fakat önemli olduğu kadar yeterince tanıtılmadığı da yapılan çalışmalarla açıkça anlaşılmaktadır. Fonun amacının toplumun geniş kesimlerine Çalışma ve sosyal Güvenlik Bakanlığı, İŞKUR, İşçi ve İşveren sendikalarınınca anlatılması durumunda bu alanda zor durumda kalan işçilerin karşı karşıya kaldıkları sıkıntıların giderilmesi yönünde olumlu gelişmeler sağlayacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1475 Sayılı Mülga İş kanunu (1971)

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, (1932)

2009/2 No'lu Sosyal Güvenlik Kurumu Genelgesi, 05.01.2009

4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu

4904 Sayılı İŞKUR Kanunu

506 Sayılı Sosyal Sigortalar kanunu

ALPAR, M.Bülent,(2002), İşverenin Ödeme Güçlüğü Halinde İşçi Alacaklarının Korunmasına İlişkin 173 Sayılı İlo Sözleşmesi İle İlgili Çalışma Hayatı Mevzuatı, **Kamu-İş**, Cilt:6, Sayı:3

http://www.adlisicil.gov.tr/ISTATISTIKLER/1996/hukuk_pdf/hukuk_web/hasimsiz/HUKUKMAHAÇILANHASIMSIZTÜRK07WEB.pdf (Erişim tarihi:04.01.2009)

<http://www.eurofound.europa.eu/eiro/2003/12/inbrief/bg0312102n.htm>02.02.2009

http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=111891 03.12.2008, (Erişim tarihi:04.01.2009)

ATALAY, Oğuz, (2003), **İflasın Erteleenmesi**” Bankacılar Dergisi Sayı:47

ILO (1949), Bir Amme Makamı Tarafından Yapılan Mukavelelere Konulacak Çalışma Şartlarına Müteallik Sözleşme, Sözleşme No:94

ILO (1949), Ücretin Korunması Hakkında Sözleşme, Sözleşme No:95

İş Kanunu Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kanun No: 5763 Kabul Tarihi : 15.05.2008, Resmi Gazete Yayımlı Tarihi: 26.05.2008 Tarih 26887 Sayılı

İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun No:4949, Kabul Tarihi : 17.7.2003, Resmi Gazete sayı: 25184, Resmi Gazete Yayımlı Tarihi : 30.7.2003

İŞKUR,(2004), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni No:39, Ocak 2004

İŞKUR, (2004), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni No:50, Aralık 2004

İŞKUR, (2005), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni No:51, Ocak 2005

İŞKUR,(2006) İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni No:63 Ocak 2006

İŞKUR, (2007), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni Aralık 2007
İŞKUR, (2008), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni Aralık 2008
İŞKUR, (2009), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni Ocak 2009
İŞKUR, (2009), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni Şubat 2009
İŞKUR, (2009), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni Mart 2009
İŞKUR,(2009), İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteni Nisan 2009

KURU, Baki, Ramazan, Arslan, Ejder Yılmaz,(1985), **İcra ve İflas Hukuku**, Ankara, Sevinç matbaası

KOÇ, Muzaffer, (2008), İş Kanunu'na Göre Ücret Garanti Fonu, **E-Yaklaşım**, Mart 2008, Sayı:52

ŞAKAR,Müjdat,(2008) Ücret Garanti Fonu, **Yaklaşım Dergisi**, Şubat 2008, Sayı:182

TİSK,(2003), **Türkiye'nin Bilgi Ekonomisi Yarışındaki Yeri**, Mart 2003, Yayın No:230

USTA,Osman, (1998), Müteahhit Eliyle Yaptırılan İşlerde, İşçi Hakları Bakımından Kamu Tüzel Kişilerinin Yetki Ve Sorumlulukları, **Çimento İşveren Dergisi**, Sayı: 1 Cilt:12

Ücret Garanti Fonu Yönetmeliği, 18.10.2004, 25617 sayılı Resmi Gazete